

NASLOVNICA

ČLANCI

Tekući broj

Prethodni broj

Prošli brojevi

Zbirke po temama

TKO ŠTO RADI U JAVNOM
ZDRAVSTVU

DOGAĐANJA

O NAMA

HČJZ

Upute za autore

Autorska izjava

PISMA ČITATELJA

KORISNI LINKOVI

Baze podataka

Časopisi

Edukacija

Knjige

Kongres

Medline

Newsletter

Organizacije

MAPA PORTALA

Zdravlje u Primorsko-goranskoj županiji

**Značaj « peer education » u spolnom odgoju mladih
(Importance of peer education in sexual education of adolescents)**Mirjana Malović-Bolf, Nevenka Vlah, Vlasta Kosanović
Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko goranske županije**Ključne riječi:** peer-education, spolni odgoj, adolescenti

Uvod

Polemike oko uvođenja seksualne edukacije u škole i dalje su prisutne, ali do same provedbe nije došlo, tako da nemamo sustavnu spolnu edukaciju za adolescente, već samo mnoga istraživanja, studije i programe. Većina istraživanja upozorava na rizike vezane uz spolno ponašanje adolescenata. Adolescenti u spolne odnose stupaju rano, a znanja o tome oskudna su im. Informacije najčešće dobivaju putem medija, od vršnjaka, a u školskom programu - na satovima biologije u osnovnoj i srednjoj školi, što se pokazalo nedostatnim. Zdravstvena edukacija čini značajan doprinos, ali je nedostatna i često svedena na informacije o ljudskom tijelu i reproduktivnom dijelu seksualnosti, što mlade ljude ostavlja, većinom, bez potrebnih odgovora i važne interakcije koja bi pomogla da se neki stavovi revidiraju i isprave, te razviju vještine i pozitivni stavovi prema vlastitoj i tuđoj seksualnosti i individualnosti. Obitelj, kao primarni čimbenik u odgoju djece, ne zauzima visoko mjesto u spolnoj edukaciji, najčešće zbog tradicijskih i kulturoloških faktora, prezaposlenosti ili niske informiranosti. Više važnosti pridaje se zdravlju pojedinih sustava, a zanemaruje se spolno zdravlje, čime se posredno ugrožava cjelokupno zdravlje.

Osnivanjem Centra za mlade -Savjetovališta otvorenih vrata u Odsjeku za zaštitu i unapređenje reproduktivnog zdravlja mladih Odjela školske medicine, otvorila se mogućnost da se donekle popune praznine u edukaciji mladih na našem području. Naglasak stavljamo na kompleksan pristup putem sustavne edukacije, individualnog savjetovališnog rada te intervencije i pomoći, ukoliko je to potrebno. Stoga veliko značenje na području intervencije ima otvaranje ginekološke ambulante u sklopu Centra. Dobrom edukacijom i savjetovališnim radom uveliko bi se smanjila potreba za intervencijom. Primarna prevencija dobar je temelj za smanjivanje rizika seksualne aktivnosti mladih i unapređenje reproduktivnog zdravlja.

Kako se provodila edukacija

Edukacija mladih provedena je u periodu od listopada 2005. do travnja 2006. godine i sačinjavala je pet tematskih područja:

1. Spolnost i odnosi među spolovima;
2. Svaka žena i dijete su važni;
3. Kontracepcija;
4. Spolno prenosive bolesti;
5. Zlostavljanje.

U program su bili uključeni učenici Trgovačko tekstilne škole. Program je realiziran kombinacijom predavanja i radionica, a mladi su edukatori stečena znanja prenosili svojim vršnjacima na satovima razredne zajednice. Neposrednu pomoć pružali su im razrednici. Evaluacija rada provedena je nakon svakog obrađenog područja, ali i na kraju cjelokupnog rada.

Cilj je bio utvrditi znanja, stavove i ponašanja mladih o spolnosti, u svrhu smanjenja rizika njihove seksualne aktivnosti.

Zadaci su bili odrediti:

- kolika je motiviranost mladih za ovakvu vrstu edukacije,
- koja su im tematska područja važna i s kojim temama ih treba proširiti,
- koji su metodološki oblici za njih najprihvatljiviji i gdje im je potrebna pomoć,
- informiranost te stavove i ponašanja mladih.

Iz ovih zadataka slijedile bi preporuke za praksu i eventualne izmjene i poboljšanje rada mladih edukatora.

Rasprava

Interes za edukacijom iskazan je u vrlo visokom postotku. U 92% slučajeva sudjelovali su u ovom, za njih zahtjevnom, projektu dobrovoljno i 75% ih je zainteresirano je za daljnju suradnju. Naš program ocijenjen je kao prihvatljiv i potreban. Tematska područja u potpunosti su prihvaćena od edukatora,

**ZDRAVLJE U
PRIMORSKO-
GORANSKOJ ŽUPANIJ**

Riječ urednice teme

Vizija i misija
Nastavnog zavoda za
javno zdravstvo
Primorsko-goranske
županije za 21.
stoljeće

Konzumacija
sredstava ovisnosti
među djecom i
mladima u Primorsko-
goranskoj županiji

Značaj « peer
education » u
spolnom odgoju
mladih

Zdravstvena zaštita
školske djece,
mladeži i studenata-
devetogodišnje
iskustvo

Zdravstvena
ispravnost vode za
piće na području
Primorsko-goranske
županije u 2005.
godini

Kakvoća mora za
kupanje na području
Primorsko-goranske
županije u 2006.
godini

Uloga tima u
motivaciji ovisnika u
programu liječenja

Kratka povijest
razvitka Katedre za
zdravstvenu ekologiju

Katedra za socijalnu
medicinu i
epidemiologiju

Neke karakteristike
umrlih ovisnika
Centra za prevenciju i
izvanbolničko
liječenje bolesti
ovisnosti Rijeka,
Nastavnog zavoda za
javno zdravstvo PGŽ
Rijeka

Sanitarno
inženjerstvo u javnom
zdravstvu

Ronjenje – rekreacija
i zdravlje

SADRŽAJ

Priprema za ispis
članka

Pošaljite ovaj članak:

[Upišite e-mail adresu](#)[POŠALJI STRANICU](#)

jedino je napravljen drukčiji redoslijed obrađivanja tema. Zanimljivo je da je zlostavljanje stavljeno na začelje, što pokazuje da mladi tu nisu dovoljno senzibilizirani. Voljeli bi svoju edukaciju proširiti na pitanja i probleme vezane uz obitelj i obiteljske odnose, odnose između profesora i učenika, vrste veza i sl. To ukazuje na želju za boljom i vještijom komunikacijom u sredinama za koje mislimo da bi trebale biti temelj dobrih komunikacija (obitelj, škola), što očito nije uvijek tako.

Najviše interesa pokazali su za rad u radionicama, osobito tipa parlaonica, gdje su mogli iznositi i suprotstavljati svoje stavove. U razrednim sredinama, metoda radionica pokazala se dosta zahtjevna za mlade edukatore i tu im je u većoj mjeri bila potrebna pomoć razrednika koji te metode poznaju. Ponuđena literatura bila je većini učenika dostatna, ali su neki edukatori koristili i Internet.

Stavovi i ponašanja mladih koji su bili uključeni u našu edukaciju ne odskakuju značajno od prosjeka Hrvatske. Trećina naših ispitanika stupila je u spolne odnose i oni, nažalost, nisu sustavno praćeni od ginekologa (većinom se radi o djevojkama), što predstavlja izuzetan rizik od zaraze spolno prenosivim bolestima i neželjenih trudnoća. Zato moramo proširiti i više pažnje posvetiti edukaciji i savjetovanju da bi se smanjio rizik. Učenici na temu seksualnosti procjenjuju svoja znanja višim nego što u stvarnosti jesu, a objektivno oko polovice učenika ne pokazuje adekvatno poznavanje ni anatomije i fiziologije ljudskih reproduktivnih organa. U ovoj životnoj dobi reproduktivni dio seksualnosti mladih nije na prvom mjestu (osim kao prijetnja od neželjenih trudnoća), a i procjena rizika od dobivanja spolnih bolesti niska je kod mladih koji su već stupili u spolne odnose, navodeći kao razlog jednog partnera, što prejucira vjernost u vezi i/ili nepotpuna saznanja dijela mladih o rizicima.

Na temu seksualnosti, mladi iz naših ispitivanja rijetko ili nikad ne razgovaraju s roditeljima te ne začuđuje da polovica ispitanika misli da roditelji ne bi trebali biti uključeni u spolnu edukaciju mladih. Interes za spolnu edukaciju kod mladih očito postoji i većina smatra da je potrebna sustavna edukacija koju bi trebale, po njihovom mišljenju, provoditi stručne osobe (u 86% slučajeva školski liječnik).

Zaključak

Zbog velikih rizika vezanih uz seksualnost adolescenata, a u nedostatku istih sadržaja u školskim programima, pokrenut je ovaj program da mladi educiraju mlade («peer education»), s ciljem da utječemo na znanja, stavove i ponašanja mladih. Obzirom da adolescenti vrlo često nisu dosljedni, važno je stvoriti dobar suport koji će, uz mijenjanje stavova i stjecanje vještina, dati pozitivne pomake. Naravno da je za to potrebno vrijeme i dugotrajni rad s mladim edukatorima, uz uključivanje podrške ostalih važnih čimbenika za adolescente (škola, roditelji, šira zajednica).

Suočavanje s mitovima i odgovornošću te poštivanje različitosti, uvelike ovise o samim edukatorima koji moraju biti motivirani, tolerantni i sposobni suočiti se s pritiscima i neugodnim pitanjima. Zato je važna podrška i supervizija koji će pomoći mladim edukatorima da razgovor o spolnosti ne izaziva nelagodu sudionika. Smatramo da smo naše edukatore uspješno usmjerili ka tom cilju.

Program «Peer education - mladi za mlade» treba nastaviti, unaprijediti i standardizirati. Uz savjetovani rad i mogućnost intervencije kroz ginekološku ambulantu za mlade, pomagao bi adolescentima u smanjenju njihova rizičnog ponašanja.

Kontakt

Mirjana Bolf Malović, dr. med.

Nastavni zavod za javno zdravstvo Primorsko goranske županije

Odjel za školsku i sveučilišnu medicinu

Tel : 26 10 30

e-mail: skolska.zamet1@zzjzpgz.hr